

YAYIN NO: 1444

**Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler
Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç'a Armağan**
Editörler: Prof. Dr. Tekin Memiş - Arş. Gör. Bahar Şimşek - Arş. Gör. Özge Selin Şener

ISBN 978-625-7899-85-7

1. BASKI - İSTANBUL, AĞUSTOS 2020

© **ONİKİ LEVHA YAYINCILIK A.Ş.**

Adres Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sokak No: 6A Şişli / İSTANBUL
Telefon (212) 343 09 02
Faks (212) 224 40 02
Web www.onikilevha.com.tr
E-Posta bilgi@onikilevha.com.tr
f facebook.com/onikilevha
t twitter.com/onikilevha
i instagram.com/onikilevha

Baskı/Cilt Berdan Matbaa - Sadık Daşdöğen
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi
C. Blok No: 215/216 Topkapı/İstanbul
Tel : 0 212 613 1211
Sertifika No: 45750

Sermaye Şirketlerinde Çıkma, Çıkarılma ve Fesih Davalarının Dava Şartı Olarak Arabuluculuğun (TTK m. 5/A) Kapsamı Açısından Değerlendirilmesi.....	103
<i>Dr. Öğr. Üyesi Yaşar Can GÖKSOY</i>	
TK m. 530 Hükmüne Dayalı Olarak Açılan Fesih Davasında, Davacı Pay Sahibinin Çıkarılmasına Karar Verilip Verilemeyeceği – Davanın, TK m. 531 Hükmü Uyarınca Karara Bağlanması'nın Mümkün Olup Olmadığı	135
<i>Dr. Öğr. Üyesi Fatih AYDOĞAN</i>	
Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasında Davacı Sıfatı -Yargının Yaklaşımı ve Tartışmalar-	147
<i>Dr. Sinan H. YÜKSEL</i>	
Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasının Özellik Arz Eden Hususları Hakkında Bir Değerlendirme.....	165
<i>Dr. Öğr. Üyesi Fatih YURTBAŞI</i>	
Limited Şirkette Haklı Sebep Fesih ve Haklı Sebep Çıkma Davaları Arasındaki İlişki	183
<i>Doç. Dr. Burak ADIGÜZEL</i>	
<i>Dr. Öğr. Üyesi Özlem İLBASMIŞ HIZLISOY</i>	
Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi Davalarında, Geçici Hukuki Korumalar ile Çıkarma Kararlarının Uygulanmasına Dair Güncel Sorunlar ve İlgili Yargıtay Kararları.....	219
<i>Dr. Öğr. Üyesi Murat ŞAHİN</i>	
<i>Av. Ufuk KULA</i>	

MAKALELER

Ceza Hukukundaki Koruma ve Güvenlik Tedbirleri Yönünden Ticaret Şirketleri.....	295
<i>Av. Prof. Dr. Ahmet BATTAL</i>	
Sıra Cetveline İtiraz Davalarında Kesin Hüküm.....	325
<i>Dr. Öğr. Üyesi Uğur BULUT</i>	

Ceza Hukukundaki Koruma ve Güvenlik Tedbirleri Yönünden Ticaret Şirketleri

Av. Prof. Dr. Ahmet BATTAL*

ÖZET

Özel hukuk açısından "kişi"liği hükmen var sayılan ticaret şirketleri ceza hukuku uygulamaları yönünden kişi olarak kabul edilmemekte ve malvarlığı türünden bir varlık sayılmaktadır. Ancak bu malvarlığı durağan ve belli bir malvarlığı parçası değil, iktisadi olarak yaşayan ve bütünlük taşıyan bir malvarlıktır. Dolayısıyla diğer malvarlığı unsurlarından önemli farkları vardır ve bu farklar ceza hukuku açısından da önemlidir.

Ceza hukuku açısından gerçek kişiler suçun faili ya da mağdurudur. Malvarlığı değerleri ise "suçun işlenmesinde kullanılan", "suçun işlenmesine tahsis edilen", "suçtan meydana gelen" ya da "üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan" türden varlıklar olabilir. Bütünlük taşıyan malvarlığı değeri olarak şirket varlığı için de bu ihtimaller aynen geçerlidir. Ancak şirketlerin yaşayan ve bütünlük taşıyan malvarlığı niteliği bu varlıklar üzerindeki ceza hukuku uygulamalarının özelleşmesine sebep olmaktadır.

Konu esasen ceza hukuku ile ilgili ve dolayısıyla ceza hukuku uzmanlarının ve tatbikatçıların ilgi alanında olmakla birlikte, bu varlığın yaşayan ve bütünlük taşıyan yönü sebebiyle şirketler hukukunun kavramlarını da bilmeyi ve doğru uygulayabilmeyi gerektirmektedir.

Bu makalede biz, bir ticaret hukuku öğretim üyesi olarak, konuyla ilgili ceza ve ceza usul hükümlerinin ticaret hukuku boyutunu değerlendireceğiz. Böylece şirketler hakkındaki ceza hukuku uygulamalarına olumlu katkı yapmayı umuyoruz.

Anahtar Kelimeler: güvenlik tedbirleri, tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri, koruma tedbirleri, müsadere, payın müsaderesi, kayyım atanması, şirket yönetimine el koyma, izin iptali.

* Gazi Üniversitesinden Emekli Banka ve Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi.

GİRİŞ

1. Türk Ceza Kanununun “Ceza sorumluluğunun şahsiliği” başlıklı 20. maddesinde, birinci fıkrada “Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.” denildikten sonra, ikinci fıkrada “Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımını uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır.” denilmiştir.

Buna göre, özel hukuk tüzel kişisi durumunda bulunan ticaret şirketleri hakkında, “yaptırım” olarak, “kanunda öngörülen”lerle sınırlı biçimde, bazı “güvenlik tedbirleri”nin uygulanacağı anlaşılmaktadır. Bu hükmün ayrı madde olarak değil de “Ceza sorumluluğunun şahsiliği” başlıklı 20. maddede ve ikinci fıkra olarak düzenlenmiş olması da önemli görünmektedir.

2. Tüzel kişinin suça alet edildiği hallerde tüzel kişilik perdesi bir savunma kılıfı olarak kullanılamaz.

Fiilen Türkiye’de bulunan bir malvarlığının suçla ilişkili olduğu durumlarda bu malvarlığının malikinin ya da zilyedinin Türk vatandaşı olup olmaması bu malvarlığına ilişkin koruma ve güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına etkili değildir. Aynı şekilde malik ya da zilyedin tüzel kişi olduğu durumlarda bu tüzel kişinin fiili merkezinin ya da idare merkezinin yurt dışında olup olmaması da önem taşımaz.

Son olarak Türkiye’de kurulmuş bir ticaret şirketinin pay sahiplerinin ya da hâkim ortağının yurt dışında yaşayan bir gerçek kişi ya da yurt dışında kurulu bir şirket olmasının da sonuca etkisi yoktur.

3. Ceza yargılaması açısından ticaret şirketlerinin ceza ehliyeti var kabul edilmemekle birlikte suçla ilişkili tüzel kişinin haklarının ve aslında tüzel kişi perdesinin ardındaki gerçek kişilerin hak ve menfaatlerinin korunması açısından tüzel kişinin temsili önem taşımaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanununun (CMK) “Tüzel kişinin temsili” başlıklı 249. maddesi şu şekildedir:

(1) Bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan dolayı yapılan soruşturma ve kovuşturmada tüzel kişinin organ veya temsilcisi,

katılan veya savunma makamı yanında yer alan sıfatıyla duruşmaya kabul edilir.

(2) Bu durumda, tüzel kişinin organ veya temsilcisi bu Kanunun katılana veya sanığa sağladığı haklardan yararlanır.

(3) Birinci fıkra hükmü, sanığın aynı zamanda tüzel kişinin organ veya temsilcisi sıfatını taşıması hâlinde uygulanmaz.

Bu hükme göre ticaret hukuku açısından özel bir önem taşıyan “organ” ve “temsilci” ayrımı ceza muhakemesinde de geçerlidir. Organ, ticaret şirketinin kuruluşundan itibaren zorunlu olarak var olan ve tüzel kişiyi başından itibaren temsil eden zorunlu temsilcinin kalıcı statüsünü ifade eder. Temsilci ise kanuni temsil organını oluşturan gerçek kişinin (ve bazı hallerde doğrudan genel kurulun) kurduğu özel hukuk ilişkisi sonucunda tüzel kişiyi belli hususlarda “temsil etmek” üzere yetkilendirilmiş olan kişiyi ifade eder.

4. CMK’da soruşturma ve kovuşturma sürecinde uygulanmak üzere ceza yargılamasının sıhhati ve delillerin muhafaza altına alınması gibi sebeplerle uygulanması gerekli görülen bazı “koruma tedbirleri” düzenlenmiş olup bunların bir kısmı “sirayet ilkesi” sebebiyle tüzel kişiler hakkında uygulanacak tedbirler niteliğindedir¹. Ceza yargılamasının sonucunda hükmedilecek olan ve şirketleri de ilgilendiren güvenlik tedbirleri ise TCK’da düzenlenmiştir.

5. Tüzel kişiler CMK ve TCK açısından genellikle “malen sorumlu” durumdaki kişilerdir.

CMK’nın Dördüncü Kitabının “Mağdur, Şikâyetçi, Malen Sorumlu, Katılan” şeklindeki başlığına göre “malen sorumlu kavramı ayrı bir kısım ya da bölüm olarak düzenlenmeliydi.

Ancak kanunda böyle yapılmamış, sadece 2. maddedeki tanımlar kısmındaki “i) Malen sorumlu: Yargılama konusu işin hükme bağlanması ve bunun kesinleşmesinden sonra, maddî ve malî sorumluluk taşıyarak hükmün sonuçlarından etkilenecek veya bunlara katılacak kişi” tanımla yetinilmiştir.

¹ Şen, Ersan/ Eryıldız, H. Sefa, Elkoyma, Ankara, 2017, s. 166.

Bir de 237. maddede “Kamu davasına katılma” düzenlenirken “Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilinceye kadar şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler.” denilmiştir.

Bu bilgilere göre de tüzel kişilerin ceza hukuku açısından statüsü incelenmeye muhtaçtır.

6. Biz “usul hükümlerinin önceliği” ilkesi sebebiyle aşağıda önce I nolu başlıkta CMK’da yer alan koruma tedbirlerini şirketler yönünden inceleyeceğiz. Ardından II. başlıkta da TCK’daki güvenlik tedbirlerini yine şirketler yönünden ele alacağız.

I. Şirketleri İlgilendiren Koruma Tedbirleri

Koruma tedbirleri CMK’da Birinci Kitabın Dördüncü Kısımında 90 ve devamı hükümlerde düzenlenmiştir. Bunlardan bazıları ticaret şirketlerini de ilgilendirmekte olup aşağıda bu düzenlemeler ele alınacaktır.

Koruma tedbirleri soruşturma ve kovuşturma evresi için geçerli geçici tedbirleri niteliğinde olup bazıları kararlar birlikte mahiyeti itibarıyla güvenlik tedbirine dönüşecek ve bu haliyle hükme de yansıyacaktır. Bu yönden bakıldığında muhakemenin iki evresi arasında bir fark yoktur.

Ancak CMK’nın “Kamu davasını açma görevi” başlıklı 170. maddesinin 6. fıkrasına göre “İddianamenin sonuç kısmında, işlenen suç dolayısıyla ilgili kanunda öngörülen ceza ve güvenlik tedbirlerinden hangilerine hükmedilmesinin istendiği; suçun tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişi hakkında uygulanabilecek olan güvenlik tedbiri açıkça belirtilir.”

Bu hüküm açısından bakıldığında kabul edilmiş bir iddianamede bir şirket için herhangi bir güvenlik tedbiri talep edilmemişse o suçla ilgili olarak soruşturma evresinde şirket hakkında alınmış ve uygulanmış olan koruma tedbirinin kovuşturma evresinde artık sürdürülememesi gerektiği anlaşılmaktadır. Zira muhakemenin sonucunda güvenlik tedbiri ile

neticelenmesi gereken bir hususun söz konusu olmadığı bu iddianame ile ortaya çıkmış olmaktadır.

A. Eşya ve Kazancın Muhafazası

CMK. 123/1'de yer alan "Eşya veya kazancın muhafaza altına alınması ve bunlara elkonulması" başlıklı düzenlemeye göre "İspat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerleri, muhafaza altına alınır." Yine bu hükmün ikinci fıkrasına göre "Yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim etmediği bu tür eşyaya elkonulabilir."

Bu hükme göre şirketlerin sahip olduğu ya da zilyedi olduğu malvarlığı değerleri iki sebeple muhafaza altına alınır ya da bunlara elkonulur:

Birincisi ceza muhakemesinde ispat aracı olarak yararlı görülen eşyadır. Kanunda her ne kadar ispat aracı olarak eşya dışındaki malvarlığı değerlerinin de muhafaza altına alınabileceği ya da bunlara elkonulabileceği söylenmiş ise de kanaatimizce bu tedbirler sadece eşya için anlam ifade eder. Nakit paranın ispat için muhafaza altına alınması ise herhalde sadece parada sahtecilik suçu için söz konusu olabilir.

İkincisi ise eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturacak olan eşya ve malvarlığı değerleridir. Yargılamanın sonucuna göre müsadere edilebilecek eşya ya da diğer malvarlığı değerleri için yapılacak bu uygulamanın tedbir niteliğinde olacağı ve yargılamanın gidişatı içinde kararın gözden geçirilip değiştirilebileceği açıktır.

B. Şirket Paylarına Elkonulması

1. CMK'nın "Taşınmazlara, hak ve alacaklara elkoyma" başlıklı 128. maddesinde şirket hisseleri de elkonulabilecek varlıklar arasında sayılmıştır. Hükmün ilgili kısımları şu şekildedir:

(1) Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait;

- a) Taşınmazlara,
- b) Kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına,
- c) Banka veya diğer mali kurumlardaki her türlü hesaba,
- d) Gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara,
- e) Kıymetli evraka,
- f) Ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına,
- g) Kiralık kasa mevcutlarına,
- h) Diğer malvarlığı değerlerine,

Elkonulabilir. Somut olarak belirlenen Bu taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi, elkoyma işlemi yapılabilir. (Ek cümle: 21/2/2014 – 6526/10 md.) Bu madde kapsamında elkoyma kararı alınabilmesi için ilgisine göre Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan, suçtan elde edilen değere ilişkin rapor alınır. Bu rapor en geç üç ay içinde hazırlanır. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre talep üzerine iki ay daha uzatılabilir.

...

(6) Şirketteki ortaklık paylarına elkoyma kararı, ilgili şirket yönetimine ve şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili müdürlüğüne teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili şirkete ve ticaret sicili müdürlüğüne ayrıca tebliğ edilir.

...

(9) (Değişik: 24/11/2016-6763/25 md.) Bu madde hükümlerine göre elkoymaya ve onuncu fıkra uyarınca kayyım atanmasına ancak hâkim karar verebilir.

(10) (Ek: 15/8/2016-KHK-674/13 md.; Aynen kabul: 10/11/2016-6758/13 md.) Bu madde uyarınca elkonulan taşınmaz, hak ve alacakların idaresi gerektiğinde bu malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla kayyım atanabilir. Bu durumda 133 üncü madde hükümleri kıyasen uygulanır.

2. Görüldüğü üzere maddede yer alan tedbirin uygulanabilmesi için “Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine” ve ayrıca el konulacak ortaklık payının “bu suçlardan elde edildiğine” dair “somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi”nin bulunması gereklidir. İlk cümledeki “ve” bağlacından da anlaşılacağı üzere, elkonulacak varlığın, maddenin 2. fıkrasında sayılmış suçlardan birinin işlendiğine “delil olması hali” ile elkonulacak varlığın bu “suçtan elde edilmiş olması” hali birlikte aranacak iki şart durumundadır.

Bir şirketteki ortaklık paylarının bir suçtan elde edilmiş olması mümkündür. Bilhassa bir suçtan elde edilen gelirin doğrudan fail tarafından bir şirketin ortaklık payına dönüştürüldüğü hallerde payın kendisinin de suçtan elde edilmiş olduğu varsayılabilir. Ancak bu payların bir suçun işlendiğine delil olması ve bu sebeple geçici bir tedbir olarak paylara el konulmasının gerekmesi pek sık görülebilecek bir durum değildir. Bu sebeple kanaatimizce bu maddenin şirket payları açısından uygulanabilirliği oldukça sınırlı olacaktır.

Maddenin birinci fıkrasına 2014’te eklenmiş olan son cümle ile elkoyma kararı için uzman kurumlardan rapor alma şartı getirilmiştir. Bu düzenleme bilhassa şirket varlıkları ve payları açısından gerekli ve yerindedir. Ancak uzmanların yeterliliği de oldukça önemlidir². Uzmanların paya elkoyma kararına katkı yapabilmeleri için bilhassa grup şirketlerinde şirketler arası iç ilişkileri çözümlenmeye özellikle dikkat etmesi ve bu kapsamda konsolide mali tabloları okumayı ve ayıklamayı iyi bilmesi gerekmektedir.

3. Bu maddedeki paya elkoyma tedbiri dolaylı olarak şirket yönetimine el koyma sonucu doğurmamalıdır. Aksi halde “ceza yargılaması tedbirlerinin şahsî uygulanması” ilkesi çiğnenmiş olur³. Zira şirkete el koyma ve şartları zaten CMK 133 ile ayrıca düzenlenmiştir.

Öte yandan bir kişiye ait tüm paylar her zaman bir bütün olarak görülmemelidir.

² Şen/Eryıldız, 160.

³ Şen/Eryıldız, 163. Yazarlar ayrıca (s. 166) bu maddenin CMK. 133 ile karıştırılması sonucunda uygulamada ciddi mağduriyetler yaşandığını da bildirmektedir.

Bilhassa sermaye şirketlerinde (anonim ve limited şirketlerde) pay devralarak artırılan ilave paylar ile önceki paylar hakkında ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır.

Aynı şekilde sermaye şirketlerinde kârın ve yedek akçelerin sermayeye ilavesi yoluyla yapılan sermaye artışı ile dış kaynaklardan yani ortaklardan ya da üçüncü kişilerden gelen ilave sermaye ile sermaye artışı arasındaki fark da dikkate alınmalıdır.

4. Elkonulan payların bu tedbir süresince durumu da önemlidir. Şirket payları sahibine iki tür hak verir: Malvarlıksal haklar ve yönetsel haklar.

Elkonulan paylara ait malvarlıksal haklar da tedbirin kapsamındadır. Diğer deyişle bu koruma tedbiri boyunca bu haklar pay sahibi tarafından kullanılamaz, şirket tarafından kullanılamaz, bir anlamda bu haklar donar. Yargılama sonucunda bu payların müsadere karar verilirse tedbir döneminde doğmuş olan malvarlıksal haklar da müsadere edilir. Müsadere halinde payın mali karşılığının (farazi tasfiye bakiyesinin) nasıl ortaya çıkarılacağı ve ne zaman Hazinenin mülkiyetine geçirileceği ayrıca değerlendirilmelidir.

El konulan paylara ait yönetsel haklar ise hükmün son fıkrasındaki atıf sebebiyle CMK. 133 çerçevesinde atanacak bir kayyım tarafından kullanılır⁴. Kayyımın yönetsel hakları kullanırken (mesela genel kurul toplantısına katılıp oy kullanırken) pay sahibinin menfaatini düşünerek hareket etmesi ve tereddütlü hallerde alternatiflerden hangisinin seçileceği hususunda kendisini atayan hâkimin ya da mahkemenin iznini ya da onayını alması gereklidir.

5. CMK'nın "Elkonulan eşyanın iadesi" başlıklı 131. maddesine göre, muhafaza altına alınmış ya da el konulmuş eşyanın dava sürecinde iadesi de mümkündür. Hüküm şöyledir:

(1) Şüpheliye, sanığa veya üçüncü kişilere ait elkonulmuş eşyanın, soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması veya müsadereye tabi tutulmayacağına anlaşılması halinde, re'sen veya

⁴ Şen/Eryıldız, (s. 162) bizce haklı olarak atıf yoluyla düzenleme yerine bu madde kapsamında ve ayrıntılı düzenleme yapılmasının daha isabetli olacağını belirtmiştir.

istem üzerine geri verilmesine Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından karar verilir. İstem reddi kararlarına itiraz edilebilir.

(2) 128 inci madde hükümlerine göre elkonulan eşya veya diğer malvarlığı değerleri, suçtan zarar gören mağdura ait olması ve bunlara delil olarak artık ihtiyacı bulunmaması halinde, sahibine iade edilir.

Buna göre, el konulan şirket payları da soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması veya yargılama sırasında müsadereye tabi tutulmayacağına anlaşılması halinde elkoyma kararının icrasındaki usule uyularak sahibine iade edilecektir⁵.

C. Şirket Yönetimi İçin Geçici Olarak Kayyım Tayini

1. CMK'da "Koruma Tedbirleri"nin düzenlendiği Dördüncü Kısımın "Arama ve Elkoyma" başlıklı Dördüncü Bölümünde yer alan "'Şirket yönetimi için kayyım tayini" başlıklı 133. madde hükmü şu şekildedir:

(1) Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilir. Atama kararında, yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliğinin kayyımın onayına bağlı kılındığı veya yönetim organının yetkilerinin ya da yönetim organının yetkileri ile birlikte ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerinin tümüyle kayyımına verildiği açıkça belirtilir. Kayyım tayinine ilişkin karar, ticaret sicili gazetesinde ve diğer uygun vasıtalarla ilan olunur.

(2) Hâkim veya mahkemenin kayyım hakkında takdir etmiş bulunduğu ücret, şirket bütçesinden karşılanır. Ancak, soruşturma veya kovuşturma konusu suçtan dolayı kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararının verilmesi halinde; ücret olarak şirket bütçesinden ödenen paranın tamamı, kanunî faiziyle birlikte Devlet Hazinesinden karşılanır.

(3) İlgililer, atanmış kayyımın işlemlerine karşı, görevli mahkemeye 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ve 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre başvurabilirler.

⁵ Şen/Eryıldız, 167.

(4) Bu madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir.

...

(5) (Ek: 1/7/2016-6723/32 md.) Bu madde uyarınca atanan kayyımların görevleriyle ilgili iş ve işlemlerinden dolayı tazminat davaları, 142 ila 144 üncü maddeler uyarınca Devlet aleyhine açılır. Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan kayyımlara bir yıl içinde rücu eder.

Özetle bu maddede sayılan suçların "bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu" hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve "maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi" için gerekli olması halinde "şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak" denetim veya yönetim kayyımı atanabilir ve bu karar ceza muhakemesinin sonuna kadar sürdürülebilir.

Bu maddenin şirketler dışındaki tüzel kişilere de uygulanıp uygulanamayacağı tartışılmıştır. Ancak çoğunluk lafzi yorumdan hareketle hükmün şirketlere has olduğunu bildirmiştir⁶. Öte yandan bazı yazarlar buradaki şirket deyiminin tüzel kişiliği bulunmayan adi şirketi de kapsadığını iddia etmişlerdir. Bu tartışma esnaf işletmesi işleten ya da iktisadi işletmesi bulunmayan alelade adi şirketler için önem taşımasa da adi şirketin bir türü olan konsorsiyumlar ve malvarlığı açısından önemli görülebilir. Bununla birlikte konsorsiyum ortaklarının genellikle sermaye şirketi olduğu düşünüldüğünde bu tartışmanın da önemi kalmamış olmaktadır.

2. CMK. 133 düzenlemesi özel ve geçici bir elkoyma tedbiri niteliğindedir⁷. CMK 128'deki elkoymaya ek olarak ve şirketler için düşünülüp tasarlanmış özel bir tedbirdir⁸.

Tedbirin amacı, hükümde de belirtildiği üzere, soruşturma veya ko-
vuşturma konusu suçla ilgili olarak maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır.

⁶ Şen/Eryıldız, 223.

⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Öztürk, Bahri/ Tezcan, Durmuş/ Erdem Mustafa Ruhan ve diğerleri, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2015, s. 509.

⁸ Ersoy, Uğur, Bir Koruma Tedbiri Türü Olarak Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini, Ankara Üniv. Hukuk Fak. Dergisi, C. 65, S. 4. Y. 2016, s. 3426. Şen/Eryıldız, s.167.

Söz konusu tedbire başvurulması suretiyle şirketin faaliyetleri içeriden denetlenerek soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili bilgi edinilmeye çalışılmaktadır. Diğer taraftan şirketin malvarlığı kontrol altında tutulmakta, bu yönüyle tedbir, geçici bir süre için elkoymanın bütün sonuçlarını doğurmaktadır⁹.

Şirket yönetimi için kayyım tayininde, soruşturma veya kovuşturma konusu suç şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğundan, tedbir de şirketin tamamını etkilemektedir. Bir başka ifadeyle şirket hisselerinin belli bir bölümü için elkoyma tedbiri uygulanmak yerine şirketin tamamı için kayyım tayin edilmektedir¹⁰.

Farkın sebebi açıktır: Sadece bir ya da birkaç pay sahibinin işlediği iddia olunan suçların muhakemesi sırasında sadece bu kişilerin şirket paylarına el konulması söz konusu iken, şirketin suça alet edilmesi sebebiyle bir yargılama yürütülüyor olması halinde şirkete kayyım atanmaktadır.

3. Bu koruma tedbiriyle, soruşturma ya da kovuşturma konusu suçla ilgili maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Yine bu tedbir ile muhakeme sonucunda tüzel kişinin mallarının müsadereye veya başka bir güvenlik tedbirine karar verilmesi durumunda, verilen bu kararların yerine getirilmesine de imkân sağlanmaktadır¹¹.

Bu tedbirin şartları müsadere şartları ile aynı değildir. Dolayısıyla bu tedbirin herhangi bir olayda fiilen önmüsadereye dönüşmemesi de şarttır¹².

Bir şirketin faaliyeti çerçevesinde suç işlenmiş olabilir. Ancak bir şirkete müdahalede bulunurken çok dikkatli davranılması gerekmektedir. Bu bağlamda ticari ceza hukukunun esaslarına uygun hareket edilmeli ve

⁹ Şahin, Cumhuriyet, Ceza Muhakemesi Hukuku C. 1, 8. Bası, Ankara, 2017, s. 346.

¹⁰ Şahin, s. 346, Ersoy, agm. 3426, Öztürk, Bahri/ Eker Kazancı, Behiye/ Soyer Güleç, Sesim, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri, Ankara, 2019, s. 197.

¹¹ Dursun, İsmail, Ceza Muhakemesinde Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini ve Nitelikleri, Marmara Üniv. Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 20, S. 3, Yıl 2014, s. 78. Şen, s. 167, 222.

¹² Elkoymanın müsadere farkı ve müsadereye öncü niteliği hakkında bkz. Acar, Hüseyin, Türk Ceza Hukukunda Müsadere Kurumu, Doktora Tezi, 2019-Ankara, s. 66 vd.

ölçülülük ilkesi gözden uzak tutulmamalıdır. Böylelikle kamu ekonomisinin de zarar görmesi önlenmiş olur¹³.

Nitekim doktrinde bu hususa şu şekilde dikkat çekilmektedir:

“Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı faaliyet gösteren tüzel kişiler bakımından izin iptali, bir güvenlik tedbiri olarak kabul edilmiştir. Bir suç fiili dolayısıyla tüzel kişilerin cezalandırılması halinde, bu fiile katkısı bulunmayan kimselerin, örneğin bir anonim şirketin küçük ortaklarının da zarar göreceği düşüncesinden hareketle tüzel kişilerin cezaen sorumlu tutulmaması gerektiği savunulmakta birlikte, faaliyet izninin iptali halinde tüzel kişinin içine düşeceği ekonomik kriz, hatta karşı karşıya kalabileceği iflas tehlikesi her halde korunmak istenen küçük ortaklar bakımından da etkiler doğuracaktır.”¹⁴

Doktrinde ayrıca bu koruma tedbirinin şirket üzerindeki muhtemel olumsuz etkileri ve bunların giderilmesindeki zorluklar sebebiyle sakınılarak kullanılması gerektiği de zikredilmektedir¹⁵.

4. CMK. 133'ün uygulanabilmesi için metinden çıkarılabilecek olan şartlar şunlardır:

4.1. Kanunun tanımından da açıkça görüleceği üzere suçun “işlenmekte olduğu” hususunda şüphe duyulması yani suçun el’an “işleniyor” olması lazımdır. Sanıklara isnat edilen suç kapsamında şirketin bu amaca alet edilmesi fiilinin işlenmiş ve bitmiş olması halinde bu tedbire başvurulamaz¹⁶. Zira bu hüküm bir koruma tedbiri öngörmektedir ve bu koruma öncelikle şirket tüzel kişisini ve malvarlığını suçtan korumayı ve bu sayede kamu düzenini de bozulmaktan korumayı hedeflemektedir.

Nitekim maddenin Adalet Alt Komisyonunda kabul edilen metninde “Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlendiği hususunda...” ifadesine yer verilmiş iken, Adalet Komisyonu'nda 26.11.2004 tarihinde

¹³ Ersoy, s. 3400.

¹⁴ Katoğlu, Tuğrul, Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları, AÜHFD, 61 (2) 2012, s. 667.

¹⁵ Ayrıntı için bkz. Öztürk/ Eker Kazancı/ Soyer Güleç, Koruma Tedbirleri, 198.

¹⁶ Şen/Eryıldız, 224, 225, Öztürk/ Eker Kazancı/ Soyer Güleç, Koruma Tedbirleri, 198.

madde üzerinde yapılan görüşmeler sırasında “işlendiği” ifadesinin “işlenmekte olduğu” şeklinde düzeltilmesi teklif edilmiş ve madde bu yeni şekliyle kanunlaşmıştır.

4.2. Sanıklara isnat edilen suçun “bu şirketin faaliyeti çerçevesinde” işleniyor olması lazımdır.

Suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi ne anlama gelir?

Öztürk ve arkadaşları bu cümle ile şirket tüzel kişiliğinin paravan olarak kullanılmasının kast edildiğini ifade etmektedir¹⁷.

Uygulamada bazen bir şirketin bir örgütlü suç ya da sürekli suç için paravan olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu bakımdan, mesela bir turizm ve seyahat şirketinin faaliyet alanı çerçevesinde uyuşturucu madde ticareti (TCK m. 188), göçmen kaçakçılığı (TCK m. 79), insan ticareti (TCK 74), fuhuş (TCK m. 227), kumar oynatma (TCK m. 228) suçlarının işlendiği ya da bir ticaret şirketinin aslında karapara aklama (TCK m. 282) suçlarında bir araç veya vasıta olarak kullanıldığı konusunda “kuvvetli şüphe” nedenlerinin bulunması durumunda bu tedbire başvurulabilmesi mümkündür¹⁸.

Kanunda sayılarak belirtilen suçlardan birinin salt şirket ortaklarından biri tarafından işlenmiş ya da işleniyor olması bu tedbire başvurulabilmek için yeterli değildir. Bu tedbirin uygulanabilmesi için bu suçlardan birinin “şirket faaliyeti çerçevesinde” işlenmiş olması gereklidir. Bu nedenle mesela ortaklardan birinin maddede sayılan suçlardan birini şirketten yani şirketin faaliyet alanından bağımsız olarak ve kendi hedefi uğrunda ve kendi yararına olacak biçimde işlemesi durumunda şirket yönetimi için kayyum tayini tedbirinin uygulanması gerekli ve mümkün değildir. Bu durumda diğer koşulların meydana gelmesine bağlı olarak, olsa olsa sadece adı geçen ortağın payı bakımından elkoyma ve/veya müsadere kararı verilebilir¹⁹.

¹⁷ Öztürk/ Eker Kazancı/ Soyer Güleç, Koruma Tedbirleri, s. 199.

¹⁸ Dursun, s. 84.

¹⁹ Dursun, s. 85.

Doktrinde Ersoy da müstakil eserinde bu konuda şu açıklamayı yapmaktadır: “CMK m.133'te ‘...bir şirketin faaliyeti çerçevesinde...’ ifadesiyle kastedilmek istenen nedir? Her şeyden önce bir şirket faaliyeti çerçevesinde suç işlenmekte olması kanunların izin verdiği bir uygulama değildir. Zira şirketlerin amaç ve konuları ekonomik niteliktedir. Bu bağlamda, şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekle kastedilmek istenenin, şirket kisvesi altında, şirketi paravan olarak kullanmak suretiyle suç işlemek olduğunu söyleyebiliriz”²⁰.

Doktrinde Soyaslan, maddede kullanılan “suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu” ifadesini isabetli bulmamaktadır. Çünkü böyle bir ifadenin varlığı, şirketin faaliyetinin ana sözleşmeye uygun olup olmadığını araştırmayı zorunlu kılmaktadır. Oysa Soyaslan'a göre bu maddede kastedilen, görünüşte herhangi bir olağan ticari faaliyeti icra etmek üzere kurulmuş bulunan bir şirketin elemanlarının, kazancı şirketin kasasına girmek üzere, suç olan fiillerden birini sürekli olarak işlemeleridir. İşlenen fiilin şirketin şekli kuruluş amacıyla alakası yoktur. Buna karşılık maddede kullanılan ifadeden, yanlış ve maksada aykırı olarak, işlenen suçun şirketin kuruluş gayesi ile bağlantılı olması gerektiği sonucu çıkmaktadır.²¹

Yine Şen²² de suçun bir şirketin ortaklarından biri tarafından kendi faydasına olarak ve şirket faaliyetinden bağımsız biçimde işlenmiş olması halinde bu tedbirin değil CMK 128/1-f uyarınca (ve elbette eğer şartları varsa) bu ortağın payına el konulması yoluna gidilebileceğini belirtmektedir.

4.3. Maddede yer alan diğer bir kısım katalog suçlar ile silahlı örgüt suçları arasında bu açıdan önemli bir fark vardır: Silahlı örgüt suçunun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenebilmesi için, şirketin bu örgütün eylemlerinin bir paravanı olarak kullanılıyor olması gereklidir. Yoksa bir şirketin işlettiği fabrika, imalathane ve benzeri bir işletmede ya da depo,

²⁰ Ersoy, Uğur, Ceza Muhakemesi Hukukunda Şirket Yönetimine Kayyım Tayini, (Yüksek Lisans Tezi), Seçkin Yayınları, Ankara 2009, s. 53.

²¹ Soyaslan, Doğan, Ceza Muhakemesi Hukuku, S. Baskı, Ankara 2014, s.305-306.

²² Şen/Eryıldız, s. 224.

araç ve benzeri mekânlarda örgüt faaliyeti türünden suç işlenmiş olması tek başına bu suçun “şirketin faaliyeti çerçevesinde” işlendiği anlamına gelmez.

4.4. Bu hususta kuvvetli şüphe duyulmasına sebep olacak yeterli delillerin bulunması gereklidir²³.

Bu özel uygulama için Kanun “basit”, “makul”, “yeterli şüphe” basamaklarını yeterli görmemiş olup şüphe hali için Kanunlarda yer alan son basamak olan “kuvvetli şüphe” gerekli görülmiştir.

Şüphe durumu delillerle ilgili aşamalar sürdükçe değişiklik gösterir. Dolayısıyla kovuşturmanın ilerleyen aşamalarında kuvvetli şüphe zayıf şüpheye dönüşebileceği gibi aksine zayıf şüphe de kuvvetli şüpheye dönüşebilir. Bu da kayyım atanması ya da atanmaması kararının yeni deliller ışığında ve sürekli gözden geçirilmesini gerektirir.

4.5. Yönetimin ya da denetimin kayyıma devredilmesi “maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için gerekli” olmalıdır.

Dursun’a göre²⁴ kanunda yer alan diğer koruma tedbirlerinden birine başvurarak bazı delillere ulaşılması olasılığının bulunması, 133’te öngörülen kayyım tedbirinin uygulanması için engel teşkil etmemektedir. Kayyım tayini tedbiriyle bazı delillere ulaşılması ihtimalinin bulunması, bu tedbire başvurulması için yeterlidir. Ancak Dursun, CMK. 134/1 ve 135/1’de yer alan “başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda” şeklindeki ibarenin CMK. 133’te de yer almasının hem muhakeme hukuku ve hem de AİHS ve benzeri uluslararası sözleşme hükümleri ve temel insan hakları bakımından yerinde olacağını bildirmektedir.

4.6. Kayyım atanması bir koruma tedbiri olduğuna göre, ihtiyaç duyulmadığı zaman kayyımlığa son verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, kayyım atanması, orantısız bir tedbir niteliğine dönüşmüşse de kayyım tayinine son verilmesi gereklidir²⁵.

²³ Ayrıntılar için bkz. Şen/Eryıldız, 223 vd.

²⁴ Dursun, s. 96.

²⁵ Ersoy, s. 342 l.

Maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için bir şirketin varlıkları üzerinde yapılacaklar belli ve sınırlıdır: Şirketin mekân ve araçlarında arama yapılır. Şirketin defter ve belgelerinden örnekler alınır. Ortaya çıkabilecek yeni deliller için şahit ifadesi almak, banka kayıtlarıyla mutabakat sağlamak gibi bazı hazırlıklar yapılması gerekiyorsa bunlar yapılır.

Bu aşama geçildikten yani bilhassa iddianamenin kabulü ile kovuşturma evresine geçilip özel bir durum olmadıkça yeni delil araştırılmayacağı anlaşıldıktan sonra kayyım uygulaması sürdürülemez. Yeni bir delil ihtimali ortaya çıkmadıkça da kayyım uygulamasına geri dönülemez. Diğer ifadeyle delil toplanmasına ilişkin bir tedbir niteliinde olduğundan ve delil toplanması aşaması soruşturma evresinde tamamlanmış sayıldığından bu aşama geçildiğinde kayyımın devamı çoğu zaman kanundaki tedbir sınırının aşılması anlamına gelecektir.

4.7. Aşağıdaki başlıkta incelenecek olan “zorlama amaçlı elkoyma”larda el konulan malvarlığının idaresi için atanan kayyım, CMK 248/6 gereğince, hâkimin ya da mahkemenin izniyle, kaçığın bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlarına, yoksulluğa düşmelerini engelleyebilmek için, idare ettiği bu malvarlığından kendilerinin sosyal durumlarına munasip miktarda yardımda bulunacaktır.

Bu tedbirin CMK 133. maddedeki kayyım kararı tedbiri için açıkça öngörülmemiş olması kanaatimizce önemli bir eksiklik. Zira kurum-sallaşmasını tamamlamış şirketlerde ve bilhassa büyük anonim şirketlerinde gerçek anlamda yıllık kar dağıtımını yapılmakta iken bilhassa aile tipi anonim veya limited şirketlerde ailenin varlığı ile şirketin varlığı iç içe geçmekte ve pay sahibi aile, geçimini şirketin kasasından avans ve benzeri muhasebe kayıtları yardımıyla aldığı paralarla karşılamaktadır. Diğer deyişle CMK 248/6'daki ihtiyaç bu şirketlerde de mevcuttur. Bu sebeple, Kanunda yasaklayıcı bir düzenleme olmadığından kıyas yoluyla aynı çözümün CMK 133 için de uygulanmasına bir engel olmadığını düşünüyoruz.

D. Zorlama Amaçlı Elkoyma

CMK'nın "Zorlama amaçlı elkoyma ve teminat belgesi" başlıklı 248. maddesi şu şekildedir:

(1) Kaçağın Cumhuriyet savcısına başvurmasını veya duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına amaçla orantılı olarak Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi veya mahkeme kararıyla elkonulabilir ve gerektiğinde idaresi için kayyım atanır. Elkoyma ve kayyım atama kararı müdafisine bildirilir.

...

(3) Elkonulan mal, hak ve alacakların korunmasında, elkoymaya ilişkin hükümler uygulanır. Tedbirlere ilişkin kararların özetinin bir gazete-
de ilânına sulh ceza hâkimince veya mahkemece karar verilebilir.

(4) Kaçak yakalandığında veya kendiliğinden gelerek teslim olduğun-
da elkoymanın kaldırılmasına karar verilir.

(5) Kaçak hakkında 100 üncü ve sonraki maddeler gereğince, sulh
ceza hâkimi veya mahkeme tarafından yokluğunda tutuklama kararı ve-
rilebilir.

(6) Sulh ceza hâkimi veya mahkeme elkoymaya karar verdiğinde, ka-
çağın yasal olarak bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlarının alınan ted-
birler nedeniyle yoksulluğa düşebileceklerini saptarsa, bunların geçimlerini
sağlamak üzere, elkonulan mal varlığından sosyal durumları ile orantılı
miktar da yardımı da bulunulması konusunda kayyımına izin verir.

(7) 246 ncı madde hükmü kaçaklar hakkında da uygulanır.

(8) Bu kararlara karşı itiraz edilebilir.

Bu maddede yer alan elkoyma tedbiri oldukça sınırlı bir amaca yö-
neliktir. Ancak "kaçağın Cumhuriyet savcısına başvurmasını veya duruşma-
ya gelmesini sağlamak amacıyla" konulacak bir tedbirdir ve sadece kaçağın
"Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına" tedbir konulur. Bu
tedbirin "amaçla orantılı olarak" konulması da şarttır.

Şirketin hâkim ortağının kaçak olması halinde şirketin tüm payları-
na ve dolayısıyla yönetimine el konulması ve bu amaçla ve süreyle sınırlı
olarak şirketin kayyımına devredilmesi mümkündür. Ancak bir şirketin kü-

çük ortağının ele geçirilebilmesi için şirkete kayyım atanması her şeyden önce orantılılık ilkesine aykırı olur²⁶.

II. Şirketleri İlgilendiren Güvenlik Tedbirleri

CMK'nın "Kamu davasını açma görevi" başlıklı 170. maddesinin 6. fıkrasına göre "İddianamenin sonuç kısmında, işlenen suç dolayısıyla ilgili kanunda öngörülen ceza ve güvenlik tedbirlerinden hangilerine hükmedilmesinin istendiği; suçun tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, ilgili tüzel kişi hakkında uygulanabilecek olan güvenlik tedbiri açıkça belirtilir."

Aşağıda bu güvenlik tedbirlerinden şirketleri de ilgilendirebilecek olanları şirketler yönünden sırasıyla inceleyeceğiz.

A. Müsadere ve Kazanç Müsaderesi Yönünden Şirketlerin Durumu

1. Güvenlik tedbirleri kapsamındaki ilk tedbir TCK 54. maddede düzenlenmiş olan "Eşya müsaderesi"dir.

1.1. Hüküm şöyledir:

Madde 54- (1) İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsaderesine hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir. (Ek cümle: 24/11/2016-6763/11 md.) Eşyanın üzerinde iyiniyetli üçüncü kişiler lehine tesis edilmiş sınırlı aynı hakkın bulunması hâlinde müsadere kararı, bu hak saklı kalmak şartıyla verilir.

(2) Birinci fıkraya kapsamına giren eşyanın, ortadan kaldırılması, elden çıkarılması, tüketilmesi veya müsaderesinin başka bir surette imkansız kılınması halinde; bu eşyanın değeri kadar para tutarının müsaderesine karar verilir.

²⁶ Katoğlu, s. 667.

(3) Suçta kullanılan eşyanın müsadere edilmesinin işlenen suça nazaran daha ağır sonuçlar doğuracağı ve bu nedenle hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığında, müsaderesine hükmedilmeyebilir.

(4) Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşya, müsadere edilir.

Ayrıca hükmün 5. fıkrasına göre “Bir şeyin sadece bazı kısımlarının müsaderesi gerektiğinde, tümüne zarar verilmeksizin bu kısmı ayırmak olanaklı ise, sadece bu kısmın müsaderesine karar verilir.”

Yine hükmün 6. fıkrasına göre de “(6) Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşya ile ilgili olarak, sadece suça iştirak eden kişinin payının müsaderesine hükmolunur.”

1.2. Bu hükme göre müsadere kararı dört tür eşya için verilebilir:

1- Suçun işlenmesinde kullanılan eşya.

2- Suçun işlenmesine tahsis edilen eşya.

3- Suçtan meydana gelen eşya.

4- Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşya.

Bu dört tür eşyanın zilyedinin ve malikinin kim olduğunun şeklen bir önemi olmadığı gibi malik ya da zilyedin gerçek kişi ya da özel hukuk tüzel kişisi²⁷ olmasının da bir öneminin olmadığı anlaşılmaktadır. Zira aşağıda ele alacağımız TCK 60/2’de yer alan “Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır” hükmüyle özel hukuk tüzel kişilerinin malvarlığının da müsadereye tabi tutulabileceği açıkça düzenlenmiştir.

²⁷ Son zamanlarda uygulamada bazı hukukçularca ve hatta bazı yargı kararlarında gerçek kişileri ve özel hukuk tüzel kişilerini birlikte ve kısaca ifade etmek üzere “özel ve tüzel kişiler” deyimini sık kullanılmaya başlanmış olup bu kullanım hatalıdır. Zira “özel kişi” denilen bir “kişi” türü yoktur. Gerçek kişinin alternatifi tüzel kişidir. Özel’in buradaki alternatifi ise “kamu” yani kamu tüzel kişisidir.

Şirket malvarlığı hakkında böyle bir kararın verilebilmesi için şirket tüzel kişiliğinin yani yetkili temsil organının bu talepten ve karardan ne zaman ve hangi yöntemle haberdar edilmesi gerektiği ve şirketin itiraz hakkının bulunup bulunmadığı ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur. Ancak bu yönden şirket içi menfaat ihtilaflarının bilhassa nazara alınması gerektiği açıktır. Şöyle ki:

Şirketin yöneticileri tarafından işlenmiş suçlarda, temsil yetkisine sahip olmayan ve müsadere sonucundan malvarlığı itibariyle etkilenecek olan ortakların usulünce haberdar edilmesi gereklidir. Böylece hem hak sahiplerine ilgililerden rücuen tazminat talep etme imkânı verilecek ve hem de şirket menfaatinin korunması sağlanmış olabilecektir.

Şirketin hâkim ortağı ya da ortaklarınca işlenmiş suçlarda ise bu kişilerin şirketin yöneticisi ve temsilcisi durumunda olup olmadığına bakılmaksızın diğer hissedarların da haberdar edilmesi ve ortaklar arasındaki menfaat ihtilaflarının bu ortaklardan gelecek bilgiler de nazara alınarak çözülmesi için kapı açılması gereklidir.

2. Türk Ceza Kanununun 55. maddesinde bir güvenlik tedbiri türü olarak ve müsadereenin bir alt türü olarak "Kazanç müsadere" şu şekilde düzenlenmiştir:

Madde 55- (1) Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddi menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsadereesine karar verilir. Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddi menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi gerekir.

(2) Müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere elkonulmadığı veya bunların merciine teslim edilmediği hallerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsadereesine hükmedilir.

(3) (Ek: 26/6/2009 - 5918/2 md.) Bu madde kapsamına giren eşyanın müsadere edilebilmesi için, eşyayı sonradan iktisap eden kişinin 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun iyiniyetin korunmasına ilişkin hükümlerinden yararlanamıyor olması gerekir.

Bu hükümde müsadere edilecek kazancın suçluya ait olan kazanç olduğu anlaşılmaktadır. Kazancın tüzel kişinin elinde olması halinde hüküm nasıl uygulanacaktır?

Tüzel kişiler suç faili olamayacaklarına göre, suç için tüzel kişi araç yapılmışsa, “suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan”, ancak şekden bir şirketin elinde olan “maddi menfaatler” ile “bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan”, ancak şekden bir şirketin elinde olan “ekonomik kazançların” doğrudan şirketin elinden müsadere edilmesinin de mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Yine aşağıda inceleyeceğimiz TCK. 60/2 hükmü de bu durumu teyit etmektedir.

Kazanç müsaderesinde şirket içi menfaat ihtilaflarının nazara alınması açısından yukarıdaki 1.2 nolu paragrafta yer verdiğimiz açıklamalar burada da aynen geçerlidir.

3. CMK'nın Beşinci Kitabının İkinci Kısımında İkinci Bölüm “Müsadere Usulü”ne ayrılmıştır.

“Başvuru” başlıklı 256. madde şöyledir:

(1) Müsadere kararı verilmesi gereken hâllerde, kamu davası açılmamış veya kamu davası açılmış olup da esasla beraber bir karar verilmemişse; karar verilmesi için, Cumhuriyet savcısı veya katılan, davayı görmeye yetkili mahkemeye başvurabilir.

(2) Kamu davası açılmış olup da iade edilmesi gereken eşya veya malvarlığı değerleri ile ilgili olarak esasla birlikte bir karar verilmemiş olması durumunda, mahkemece re'sen veya ilgililerin istemi üzerine bunların iadesine karar verilir.

Yine “Duruşma ve karar” başlıklı 257. madde de konumuzla ilgilidir:

(1) 256 ncı maddeye göre verilmesi gereken kararlar, duruşmalı olarak verilir.

(2) Müsadere veya iade olunacak eşya veya diğer malvarlığı değerleri üzerinde hakkı olan kimseler de duruşmaya çağrılır. Bu kişiler, sanığın sahip olduğu hakları kullanabilirler.

(3) Çağrıyla uymamaları, işlemin ertelenmesine neden olmaz ve hükümün verilmesini engellemez.

Bu hükümdeki “malvarlığı değeri üzerinde hakkı olan kimseler” ile kimlerin kast edildiği ve “kimse” deyiminin tüzel kişileri kapsayıp kapsamadığı belirsizdir. Diğer ifadeyle mahkemenin müsadere veya iade olunacak eşya ya da malvarlığı değeri yönünden tüzel kişi kavramını ve perdesini yok sayarak perdenin gerisindeki gerçek kişiye mi ulaşmaya çalışacağı yoksa perde durumundaki tüzel kişinin kanuni temsil organını haberdar etmekle mi yetineceği anlaşılamamaktadır. Kanaatimizce CMK 237 gereğince tüzel kişiler “katılan” olabildiklerine göre malvarlığı değeri üzerinde hakkı olan kimseler olarak da kabul edilmelidirler.

Bununla birlikte, hükümde “eşya veya diğer malvarlığı değerleri üzerinde hakkı olan kimseler” denilerek sadece malik ya da sadece zilyed gibi bir sınırlama yapılmadığına göre temsil hususunu da geniş düşünmek ve maddi gerçeğe ulaşabilmek ve haklarını korumalarını sağlayabilmek için doğru muhatap kim ise onu ya da onları haberdar etmek ve duruşmaya davet etmek daha uygun bir çözüm gibi görünmektedir.

B. Tüzel Kişilere Özgü Genel Güvenlik Tedbirlerinde Şirketlerin Durumu

1. Türk Ceza Kanununda münhasıran tüzel kişilere uygulanacak güvenlik tedbirleri “tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri” başlığı altında ayrıca düzenlenmiştir. İlgili hüküm şöyledir:

Madde 60- (1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir.

(2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hakim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

(4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır.

Madde gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

Maddede öngörülen ilk güvenlik tedbiri, faaliyet izninin iptalidir. Bunun için ilk koşul özel hukuk tüzel kişisine, belirli bir faaliyette bulunabilmesine ilişkin bir kamu kurumunca verilen bir iznin varlığıdır. İkinci koşul ise, bu iznin sağladığı yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına kasıtlı bir suç işlenmesidir. Dikkat edilmelidir ki, burada söz konusu olan suç, tüzel kişi yararına işlenmiş herhangi bir suç değildir. İşlenen suçla, verilen iznin kullanılması arasında nedensellik bağı olmalıdır. Ayrıca, özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin bu suçun işlenmesine iştirak etmeleri gerekir.

2. Bu maddede izni iptal edilebilecek olan tüzel kişiler pek tabiidir ki “kamu hukuku tüzel kişileri” değil “özel hukuk tüzel kişileri”dir. Bu açıdan Anayasa hükmü gereğince kanunla kurulan ve kamu tüzel kişisi olan vakıf üniversiteleri (130/1) ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (meslek birliklerinin) (135) bu madde kapsamında müsadereye ve güvenlik tedbirine tabi olmadığı açıktır. Buna karşılık kanunla değil YÖK+Bakanlar Kurulu/Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kurulmuş olan “vakıf yüksekokulları”nın durumu kanaatimizce vakıf üniversiteleri kadar net değildir.

3. Bu maddedeki birinci müeyyide “iznin iptali”dir. “İzin” ve “iptal” kavramları Ceza Hukukunun genel yaklaşımına da uygun olarak dar yorumlanmak suretiyle netleştirilmelidir.

3.1. Kanaatimizce hükümde yer alan “izin” ile eski dildeki ve eski uygulamalardaki özel “ruhsat” aynı anlama gelmektedir. Zira “bir kamu kurumunun verdiği izin” ile “bir kamu kurumunun verdiği ruhsat” arasında bir fark yoktur. Bununla birlikte her başvuran ve şekli denetimden geçene verilen izin anlamındaki ruhsatlar ve mesela belediyelerce sıhhi ve gayri sıhhi müesseselere verilen işyeri açılış ruhsatları ve çalışma ruhsatları kanaatimizce bu kapsamda olmamalıdır.

Yine bu bilgilere göre herkese açık ve icrası serbest ticari faaliyetler için kurulmuş olan alelade ticaret şirketleri için bu madde kapsamında uygulanacak bir müeyyide yoktur. Bu maddedeki tedbirler ancak özel “izin” ve “ruhsat” gerektiren türden faaliyetleri yapan şirketler için söz konusudur.

3.2. İzin iptalinin bu maddenin amacı açısından daima tüzel kişiliğin sona ermesi anlamına gelmediği anlaşılmaktadır. Maddenin ve başlığının yazılış biçimine göre kanun koyucunun mutlak amacı tüzel kişiliği sona erdirmek değildir. Böyle olsa idi bu durumu bilhassa madde başlığında daha net ifade etmesi gerekirdi denilebilir.

Gerekçede örnek olmak üzere yer verilen şu cümleler de bu görüşü desteklemektedir.

Örneğin uyuşturucu veya uyarıcı madde ticaretinden elde edilen gelirlere meşruiyet görüntüsü kazandırmak için bir döviz bürosunun kullanılması halinde, bu döviz bürosunu işleten özel hukuk tüzel kişisinin, döviz bürosu işletmek için aldığı izin iptal edilecektir. Yine, ilaç üretmek için izin alınmış olan bir laboratuarda uyuşturucu veya uyarıcı madde üretimi yapılması durumunda da, aynı sonuç doğacaktır.

Doktrinde bir görüş bu maddedeki izin iptalinin kuruluş izni için söz konusu olduğunu ileri sürmektedir. Hatta sırf bu sebeple bu düzenlemenin kuruluş iznine tabi olmayan tüzel kişiler olarak saydıkları siyasi parti, dernek, sendika ve vakıflar için uygulanmasının söz konusu olmadığını ve ancak kuruluşu izne tabi olan limited ve anonim şirketler ve kooperatifler için söz konusu olabileceğini savunmaktadır²⁸.

3.3. Bir şirketin kuruluşu itibarıyla izne tabi olması ancak faaliyet alanının özelliği sebebiyledir. Anonim şirketlerin kuruluşunun mahkeme iznine tabi olduğu eski sistemde dahi bu izin aslında mahkemenin takdirine açık bir izin değil normatif değerlendirme içeren izin müessesesi olarak anlaşılmakta idi. Bugün için alelade ticaret şirketleri ticaret siciline tescil (ve ilan) ile kurulmakta ve tüzel kişilik kazanmaktadır. Herhangi bir

²⁸ Çolak, Haluk/ Altun, Uğurtan, Güvenlik Tedbirleri ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa Göre Yaptırım Teorisindeki Yeri <https://cezahukuku.blogspot.com/2006/10/gvenlik-tedbirleri-ve-5237-sayili-trk.html> Erişim t: 02.12.2019

“izin” süreci yoktur. Sadece şirkete kuruluşta ya da sermaye artışında aynı sermaye konulması halinde ayınların değerinin bilançoya doğru olarak geçirilmesini sağlamak üzere değer biçme işini yapacak bilirkişinin atanması için Mahkemeye başvurulmaktadır.

O halde alelade şirketler açısından izin iptali ve dolayısıyla bu maddenin tatbiki ihtimali söz konusu olmayacaktır denilebilir.

Buna karşılık finans şirketleri ve enerji sektörü şirketleri gibi birçok şirket türü için özel kanunlarda izin müessesesine yer verilmiştir. Bu iznin de takdire açık olup olmadığı, mesela Bankacılık Kanunundaki şartları sağlayan bir banka anonim şirketinin kuruluşuna BDDK tarafından izin verilmesinin zorunlu olup olmadığı tartışılabilir²⁹. Ancak bu tartışmanın kanaatimizce yukarıdaki hükmün uygulanması açısından bir önemi yoktur. Önemli olan izin gerekliliğidir ve bu özel kanunlardaki gereklilik şirketin bu madde kapsamına girmesi için yeterlidir.

3.4. Öte yandan bir şirket kuruluşunu özel izne bağlayan özel kanunlardaki izin genellikle iki aşamalıdır:

Birinci aşamada; kurucuların yeterlilikleri de denetlenerek, tüzel kişiye -genellikle nakdî sermaye ile- “kuruluş izni” verilmektedir.

İkinci aşamada ise şirketin bu nakdi sermayeyi de kullanarak ortaya çıkaracağı ticari işletmeye “faaliyet izni” verilmektedir.

Örnekle açıklayacak olursak bir banka için kuruluş izni verildiğinde banka tüzel kişisi ortaya çıkmış olur. Bu aşamada ortada sadece tüzel kişi, nakit sermayesi ve yönetim ve temsil organı vardır. Bina, personel ve teknik altyapı ile birlikte banka işletmesi hazır olduğunda ise bu kere bankaya “faaliyet izni” verilmektedir.

Maddede yer alan izin iptali ile kast edilenin kuruluş izni mi faaliyet izni mi olduğu hususu net değildir. Ancak maddede “Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak” “faaliyette bulunan” denildiğine göre faaliyet izninin kast edildiği varsayılabilir.

²⁹ Tartışma için bkz. Battal, Ahmet, Bankacılık Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara-2007, s. 82.

Bu farkın sonucu şudur: Bu madde kapsamında faaliyet izni kaldırılan bir şirketin tüzel kişiliği devam ediyor demektir. Ortaklar (genel kurul) alacakları bir kararla şirketin faaliyet konusunu değiştirerek ruhsata tabi olmayan bir faaliyete dönüşürebilirler.

Nitekim özel izne tabi anonim şirketler için özel iznin alınmadığı ya da alınmış iznin iptal edildiği hallerde amaç değişikliği ile şirketin yaşatılmasının mümkün olduğu kabul edilir. Mesela bankacılık yapmak üzere kurulan ve BDDK'dan kuruluş izni almış olan bir anonim şirket, BDDK'dan bir sonraki aşama olan bankacılık için faaliyet izni alamayacak olursa ya da faaliyet izni iptal edilecek olursa tüzel kişiliğini amaç değiştirerek sürdürebilir³⁰.

Böyle bir durumun söz konusu olmadığı hallerde faaliyet izninin iptalinin tüzel kişiliğin sona ermesini gerektireceği ve tasfiyeye geçileceği açıktır. TCK 54/1'de belirtilen üç halde ve 54/4'te belirtilen halde malvarlığı müsadere yapılacağına göre, bu halde tasfiye bakiyesi durumdaki bütün malvarlığının değil, sadece bu kapsamdaki varlıklarının müsadere edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

4. Bu maddedeki güvenlik tedbirlerinin uygulanabilmesi için, 4. fıkraya gereğince, Türk Ceza Kanununun ya da diğer kanunlardaki özel ceza hükümlerinin bu uygulamayı açıkça belirtmiş olması gereklidir.

Türk Ceza Kanunundaki özel "belirtme"leri içeren suç türleri maddede sayılmış değildir. Bu sebeple burada bir liste vermeyi uygun görüyoruz:

- Soykırım, m. 76
- İnsanlığa karşı suçlar, m. 77
- Soykırım ve İnsanlığa karşı suçların örgüt eliyle işlenmesi, m. 78
- Göçmen kaçakçılığı, m. 79
- İnsan ticareti, m. 80
- İnsan üzerinde deney, m. 90

³⁰ Battal, s. 83, 107.

- Organ veya doku ticareti, m. 91
- Tehdit, şantaj, cebir kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, m. 111
- Haberleşmenin gizliliğini ihlal, m. 140
- Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenilmesi, kaydı, m. 140
- Özel hayatın gizliliğini ihlal, m. 140
- Kişisel verilerin kaydedilmesi, m. 140
- Verileri hukuka aykırı olarak yok etme, m. 140
- Verileri yok etmeme, m. 140
- Hırsızlık, m. 169
- Güveni kötüye kullanma, m. 169
- Dolandırıcılık, m. 169
- Çevrenin kasten kirletilmesi, m. 181
- Uyuşturucu imali, ticareti, m. 189
- Müstehcenlik, m. 226
- Fuhuş, m. 227
- Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, m. 228
- İhaleye fesat karıştırma, m. 242
- Edimin ifasına fesat karıştırma, m. 242
- Fiyatları etkileme, m. 242
- Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma, m. 242
- Ticari sır, bankacılık sırrı, müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması, m. 242
- Mal veya hizmet satımından kaçınma, m. 242
- Tefecilik, m. 242
- Bilişim sistemine girme, m. 246

- Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, m. 246
- Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, m. 246
- Yasak cihaz veya programlar oluşturma, m. 246
- Rüşvet, m. 253
- Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, m. 282
- Devletin birliğini ve bütünlüğünü bozma, m. 302
- Devlete karşı savaşa tahrik, m. 304
- Anayasayı ihlal, m. 309

Bu durumda TCK.da yer alan ve yukarıda sayılanlar dışında kalan suçlar sebebiyle tüzel kişiler hakkında "izin iptali" kararı verilemez.

Buna karşılık özel kanunlar şirketler için özel güvenlik tedbirleri öngörebilir.

Mesela 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu (md. 8) ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nda da (md. 19) tüzel kişiler için güvenlik tedbiri uygulanabileceği öngörülmüştür.

5. Özel kanunlarına tabi olarak faaliyet yürüten özel tip anonim şirketlerin faaliyetleri izne tabi olduğu gibi izin veren kamu kurumunca faaliyet izninin iptali de söz konusu olabilmektedir. Bu tür idari kurul kararıyla izin iptalinin sebepleri de özel kanunlarda açıkça yazılmaktadır. Bu sebepler arasında bazıları bir yönüyle bir tür suç da içerebilmektedir. Bu eylemlerin hem ceza soruşturmasına ve güvenlik tedbirlerine hem de idari denetime ve idari yaptırıma konu olduğu hallerde TCK 60 ile özel düzenlemenin nasıl uyumlaştırılacağı ayrıca düşünülmesi gereken bir husustur.

Mesela Bankacılık Kanununun "Faaliyet izninin kaldırılması ve Fona devir" başlıklı 71/1. maddesi "Hâkim ortaklarının veya yöneticilerinin, banka kaynaklarını, bankanın emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek biçimde doğrudan veya dolaylı veya dolanlı olarak kendi lehlerine kullanması veya dolanlı olarak kaynak kullandırması ve bankayı

bu suretle zarara uğratması” halinde bankanın faaliyet izninin BDDK (Kurul) kararıyla kaldırılacağını düzenlemektedir.

Bu maddedeki fiiller Bankacılık Kanununun 150. ve devamı maddelerindeki özel suçlar yanında yukarıda katalog olarak saydığımız suçlardan birini de oluşturabilir. Bu durumda faaliyet izninin iptali kararının mahkemece mi yoksa BDDK tarafından mı verileceği belirsizdir. Meselenin Bankacılık Kanununun 161. maddesindeki atfın da yardımıyla çözülmesi gerekmektedir.

6. Bu madde kapsamındaki izin iptalinin genel olarak faaliyet izni dışında daha somut iptal işlemi şeklinde de anlaşılması mümkün müdür?

Kanunun metni buna izin vermemektedir. Ancak uygulamada bazı mahkeme kararlarının mesela bir gıda ile ilgili “üretim izninin iptali” şeklinde güvenlik tedbirleri uyguladığı anlaşılmaktadır³¹.

Bu tereddüt akademik çalışmalarda da görünmektedir³².

SONUÇ

Ticaret şirketlerinin gelişmesine ve yaygınlaşmasına paralel olarak bu şirketlerin suça alet edilmesi ya da suç için paravan olarak kullanılması da yaygınlaşmaktadır.

Yeni ceza hukuku mevzuatımız bu gelişmeleri de nazara alarak şirketler için nispeten çağdaş denilebilecek olan koruma ve güvenlik tedbirleri düzenlemiştir. Ayrıntılar içtihatlarla netleştirilebilecek niteliktedir.

³¹ Mesela 7. Ceza Dairesi'nin 2014/22054 E., 2014/20123 K. sayılı kararına konu olayda “Türk Ceza Kanunu'nun 60. maddesi uyarınca cezaya konu ürüne ilişkin üretim izninin iptaline” karar verilmiş ve Yargıtay'ca bu yöne ilişilmemiştir.

³² Bir yüksek lisans tezinde şu cümleler yer almaktadır: “Tedbir kararın kesinleşmesinde itibaren tamamen idari bir faaliyet haline dönüşmektedir. Verdiği izin iptal edilen idare derhal mahkeme kararına dayanarak verilen iznin iptal işlemin gerçekleştirerek varsa bunun için tüzel kişiye verilen belgeleri geri alır ve zamanaşımı süresi dolana kadar bu faaliyetin icra edilmemesi için gerekli tedbirleri alır. Tüzel kişilik kazanma sebebi sadece bu verilen izne bağlı ise iznin iptali nedeniyle tüzel kişilik sona erdirilir.” Dilberoğlu, A. Vedat, Ceza Hukukunda Güvenlik Tedbirleri, Yüksek Lisans Tezi (Danışman Prof. Dr. Cumhuriyet Şahin), Ankara-2007, s. 128.

Bu düzenlemelerin amaca uygun olarak uygulanabilmesi için şirketler hukukunun ana prensipleri yanında şirketlere ilişkin gelişmelerin de nazara alınması gereklidir. Muhasebe ve diğer alanlardaki uzmanların muhakemeye katkısı bu sebeple özellikle önemlidir.

BİBLİYOGRAFYA

- Acar, Hüseyin, Türk Ceza Hukukunda Müsadere Kurumu, Doktora Tezi, 2019, Ankara
- Battal, Ahmet, Bankacılık Kanunu Şerhi, 2. Baskı, Ankara, 2007
- Çolak, Haluk/ Altun, Uğurtan, Güvenlik Tedbirleri ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa Göre Yaptırım Teorisindeki Yeri, <https://cezahukuku.blogspot.com/2006/10/gvenlik-tedbirleri-ve-5237-sayili-trk.html> Erişim t: 02.12.2019
- Dilberoğlu, A. Vedat, Ceza Hukukunda Güvenlik Tedbirleri, Yüksek Lisans Tezi (Danışman Prof. Dr. Cumhur Şahin), Ankara, 2007
- Dursun, İsmail, Ceza Muhakemesinde Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini ve Nitelikleri, Marmara Üniv. Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 20, S. 3, Yıl 2014
- Ersoy, Uğur, Bir Koruma Tedbiri Türü Olarak Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini, Ankara Üniv. Hukuk Fak. Dergisi, C. 65, S. 4. Y. 2016, s. 3426
- Ersoy, Uğur, Ceza Muhakemesi Hukukunda Şirket Yönetimine Kayyım Tayini, (Yüksek Lisans Tezi), Seçkin Yayınları, Ankara, 2009
- Katoğlu, Tuğrul, Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları, AÜHFD, 61 (2) 2012
- Öztürk, Bahri/ Eker Kazancı, Behiye/ Soyer Güleç, Sesim, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri, Ankara, 2019
- Öztürk, Bahri/ Tezcan, Durmuş/ Erdem Mustafa Ruhan ve diğerleri, Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara, 2015
- Soyaslan, Doğan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. Baskı, Ankara, 2014
- Şahin, Cumhur, Ceza Muhakemesi Hukuku C. 1, 8. Bası, Ankara, 2017
- Şen, Ersan/ Eryıldız, H. Sefa, Elkoyma, Ankara, 2017